

ד. דימויים ותפיסת הבלוגים בספרות

למרות צעירותו היחסית של התחום, ניכרת בספרות העיונית כתיבה משמעותית על הבלוגים. ניתן להבחין בשלוש גישות מרכזיות, שבאמצעותן נוהגים לתאר ולנתח את הבלוגים.

1. הבלוג כסוגה (ז'אנר) ווירטואלית

2. הבלוג כקבוצת שיח אינקלוסיבית

3. הבלוג כמקור לביטוי עצמי

להלן אבקש לעמוד בקצרה על הגישות, ייחודן ותרומתן לחקר הבלוגים:

1. הבלוג כסוגה (ז'אנר) ווירטואלית

החוקרים מתארים ז'אנרים כאופן למיין צורות תקשורת. לפיכך ממיינות צורות ספרותיות שונות בהתאם לדפוסים צורניים ותוכניים משותפים (בְרוּמן, מכתב, סיפור מתח וכיוב') (Herring et al. 2004). בתחום האינטרנט, יש חוקרים המצביעים על המכנה המשותף הקיים לבלוגים רבים מבחינה צורנית ותוכנית. הם רואים בבלוגים ז'אנר בפני עצמו וגיבשו הסברים בהתאם להתייחסות זו.

לפיכך, נוהגים לראות את הבלוגים כטקסט מסוג חדש בעל אפיונים סגנוניים ולשוניים ייחודיים. חוקרים אלה נוהגים לראות את הבלוג כמקרה מבחן בתרבות הרשת שבו משולבים ממדי המולטימדיה (צליל, תמונה), ההיפרטקסט וקוד ייחודי של כתיבה אישית (הבולטת במיוחד בבלוגים האישיים), ומעמידה את מחברי הבלוג באופן מודע כדוברים המרכזיים (Herring et al. 2004). יש אף המהדירים ומתייחסים לבלוג כאל ז'אנר המייצג ממד מרכזי בתרבות (Shepherd 2004 & Miller).

בשלבם הראשונים, נתפסו הבלוגים כהמשכה של צורה ווירטואלית אחרת: "אתר הבית". חוקרים אלו ביקשו להתיק את המאפיינים שתוארו ביחס ל"אתר הבית" ולייחס אותם לבלוגים. בהתאם, נהגו חוקרים אלה לצטט מחקרים שהתייחסו ל"אתרי הבית" מבלי לעמוד על ההבדלים הניכרים ביניהם לבין הבלוגים הבאים לכדי ביטוי, למשל, בעדכון המהותי של הבלוג וכן בצורות הייחודיות להן זכה אשר תוארו לעיל. (Herring et al. 2004)

שונה מהם הוא (McNeill 2004) המנתח את הבלוגים כצורה נוספת בגלגולם של היומנים האישיים, ולא כפרשנות המתייחסת למבנים חדשים המתגבשים באינטרנט. לדידו, המעבר מכתובת יומנים אישיים בכתב, לבלוגים ברשת משנים את מבנה ה"יומן האישי" ומחייבים כתיבה המאורגנת לקראת משיכת קהלי קוראים, בניית קהילות וכינון זהויות במרחב הקיברנטי. מגבלה אחת שיש לגישה זו היא בקושי שהיא מזמנת לתיאור הריבוי הגדול של הבלוגים. הבדלים אלו מדגישים לעתים את הפער והשונות בין הצורות השונות (הן מבחינה צורנית והן מבחינה תוכנית) על המשותף, ומערערים את כוח ההסבר של גישות סמיוטיות המתייחסות לבלוג כז'אנר.

ההתייחסות לבלוג כאל ז'אנר אף היטיבה לתאר ולייחד את הבלוגים, אך היא מתקשה להסביר את האטרקטיביות שלה, ואת השינויים המתחוללים בה. גישות חברתיות ופרשניות ייטבו להתייחס לסוגיה זו.

2. הבלוג כקבוצת שיח אינקלוסיבית

המשך המאמר, חלק ב'

חוקרים רבים ציינו את הבלוג כערוץ נוסף לשיח ולהחלפת רעיונות. בניגוד לגישות שסברו כי המעבר לתקשורת-מתווכת-המחשב צמצמה את עומק היחסים, החוקרים הללו הדגישו כיצד טכנולוגיות המחשב, ובכללן אתרי הבית, קבוצות הדיון והבלוגים, הרחיבו והעשירו אותה (PEW 25.1.2006).

במחקרם, Kerbel & Bloom (2005) התבוננו בתגובות לבלוג שהוקדש למרוץ הפוליטי של מושל בארה"ב מ-2003/4. בעקבות המעקב שביצעו מצאו החוקרים כי הבלוגים מהווים ערוץ להעמקת המעורבות החברתית. הבלוג הפוליטי שימש, לדעתם, פלטפורמה ליצירת מסגרת אינטראקטיבית (בשונה מהטלוויזיה, למשל) המחזקת קהילתיות וגיוס רצוני.

בהקשר זה הצביעו חוקרים אחרים על הבלוגים העיתונאיים המהווים, באופן דומה, זירות משופרות (ביחס לעיתונאות הקונבנציונאלית) לשיח ולהחדרת רעיונות לזירה הציבורית (ר' למשל Matheson, 2001 ; Deuze, 2003).

הבלוגים העיתונאיים, כמו הבלוגים הפוליטיים, מהווים מקרי מבחן המדגימים את יכולתם של הבלוגים בהעברת רעיונות ובגיבושה של קהילה סביב נושאים משותפים. בכך הם נתפסים כסוכני הגישור בין הפרט והחברה.

ניתוח זה של הבלוג כמקרה מבחן להעמקת השיח החברתי, האזרחי והפוליטי (ר' הכט, 2003) מעמיק את הבנתנו ביחס להשפעות הבלוג ותפקודיו החברתיים. עם זאת, למרות היתרונות שבגישת החוקרים, קשה לתאר מדוע אלה מדגישים דווקא את הבלוגים כמרחב אינטראקטיבי בעוד מרחבים וטכנולוגיות אחרות (כגון הצ'ט, קבוצת הדיון, הטוקבק או אפילו הדואר האלקטרוני) מהווים מקרי מבחן מובהקים יותר להעמקת התקשורת הבינאישית והדיאלוג החברתי. מכאן, אני סבור כי יש להעמיד הסבר אלטרנטיבי להבנת הכריזמה וההתפתחות יוצאת הדופן של הבלוגים בשנים האחרונות.

3. הבלוג כמקור לביטוי עצמי

לפי גישה זו מהווים הבלוגים ערוץ להבעה סובייקטיבית בעלת חותם אישי להצגת נושאים שונים, הן בתחום האישי והן בתחום הציבורי (כגון בנושאי הכלכלה, הפוליטיקה, הבריאות, המשחקים והפנאי).

לדעתי מיטיבה הגישה הזאת להסביר את האטרקטיביות הרבה של התחום. כעת אנסה לבחון את הביטויים המרכזיים המכוננים את הבלוג כמקור לביטוי עצמי.

ניתן לראות ארבעה סוגים של גילויים של ביטוי עצמי:

- חשיפה עצמית.
- מימוש העצמי
- חופש ווירטואלי
- תגובות

חשיפה עצמית

מאפיין בולט של הבלוגרים הוא - שכותביו מאמצים דרגות גבוהות של חשיפה עצמית. במקרים רבים, מגיעה חשיפה זאת עד כדי חשיפת פרטים אינטימיים מחייהם של הכותבים ואף למקרי

המשך המאמר, חלק ב'

אָקְסֵהִיבִיצִיּוֹנִיזְם בהם מופרים טאבואים חברתיים, המחייבים כיסוי והסתרה של נושאים אישיים ואברים מוצנעים מגופנו.

מאפיין נוסף של הבלוגוספירה הוא שההצגה העצמית נוטה להיות הוליסטית. ביטוי לכך בולט אפילו בבלוגים המוקדשים לנושאים ספציפיים שבהם נוטים הכותבים לדון בעבודותיהם, בחייהם הפרטיים, ובדעותיהם על נושאים שונים, נוסף לנושא המרכזי הנידון. הדגש המושם על הקול האישי יוצר נופך "בלתי רשמי" ואנושי יותר (ביחס לכתבה עיתונאית, למשל, הנכתבת במשלב מונוליתי, פסקני וחיצוני). הבלוג מעודד גם יצירה רפלקסיבית, שבאמצעותה מביע הכותב את תחושותיו ואת אי הוודאות שלו. אמנם, ניתן לייחס את הדבר לנטייה לביטוי נרקסיסטי בבלוגים, אך מעבר לכך ניתן לראות בצורה זו של הבעה וכתובה מקור מעורר הזדהות, אמון ולגיטימציה חברתית.

מימוש העצמי

המושג "מימוש עצמי" כערך זכה לעדנה בשנים האחרונות. הוא נעשה לאחד המאפיינים המרכזיים בחברה המודרנית, ונתפס כרלוונטי גם במחקר על החברה הישראלית, שנטען כי היא עברה מאוריינטציה קולקטיביסטית לאינדיווידואלית (רפפורט ואחרים 1995). בספרות הסוציולוגית, הזהות העצמית בחברה המודרנית אינה עוד מוצקה ומוכתבת מראש כבעבר. הזהות אינה מולדת ואינה יציבה לאורך חיי הפרט. גידנס מתאר כיצד ה"עצמי" הופך לפרויקט רפלקסיבי (reflexively) שמתייחסים אליו ומהרהרים בו לאורך הזמן. לשם כך, למשל, רבים יוצרים, ומעדכנים נרטיבים ביוגרפיים שבהם מתארים הדוברים את דיוקנם מתוך נסיבות חייהם (מציגים "מי אני?" ו"איך הגעתי למקום בו אני מצוי כעת"). בדרך זו מודגשת הבחירה בסגנון החיים המועדף על ידי הפרט מתוך החלופות הרבות המוצעות כיום ב"שווק התרבותי" (Giddens, 1991). גידנס מראה כי בעוד שלעיתים בעלי האמצעים נתפסו כבעלי האפשרויות הגבוהות ביותר לביטוי עצמי (בסמלי הסטאטוס שהם רוכשים, למשל), החברה המודרנית מציעה שפע של אופציות להצגת הזהות ולביטוי אישי. באינטרנט בכלל, ובבלוגים בפרט, אמצעים אלו הורחבו במידה רבה ולא הוגבלו על ידי תנאים של מחסור ואי שוויון בחלוקת המשאבים.

בתרבות האינטרנט והבלוגים, הרחבת הביטוי העצמי מתורגמת אף לאתגור גבולות המוסר והטאבו התרבותי. כך למשל, ניתן לתאר את צמיחת האָקְסֵהִיבִיצִיּוֹנִיזְם (Exhibitionism) והמציצנות (Voyeurism).

חופש ווירטואלי

הבלוג נתפס בעיני מחברים רבים כבמה לביטוי חופשי של רעיונותיהם ולהעברת ידע. כפי שראינו בדוגמאות רבות, עיתונאים, פרופסיונאליים, בני נוער ואחרים נעזרו בבלוג כדי לעקוף את סוכני הפיקוח ושומרי הסף באינטרנט. חופש זה יוצר מתח בין בעלי שררה לבין הבלוגרים הבא לכדי ביטוי באימים שונים בתפיסת החופש ברשת הנתון לשינוי באקלים החברתי ובהתפתחויות ארגוניות ומשפטיות (בירנהק, 2003; Westin 2003). למעשה, נטען בספרות ובעיתונות כי חל שינוי מהותי בתפיסת חופש הביטוי בכלל וברשת האינטרנט בפרט שכן... "....חוקי ארה"ב המאפשרים לזרועות הביטחון לנטר את התנועה ברשת ולצותת לתקשורת פוגעים בפרטיות הגולשים. חברות מובילות בארה"ב כמו יאהו!, סיסקו,

המשך המאמר, חלק ב'

מיקרוסופט וגוגל לא נרתעו משיתוף פעולה עם מאמצי הצנזורה של סין, והפקירו את המחויבות האמריקנית לחופש ביטוי. ארה"ב, בה נחקק התיקון הראשון לחוקה, ובה הופיעו הבלוגים, חייבת לשמש דוגמה לשמירה על זכויות הגולשים ... (מור 20.11.05).

החופש הווירטואלי חיזק את האפשרות להתנסות בהנאות הפרסום במרחב פומבי. כך למשל, מושג הידוען (Celebrity) שהיה ייחודי לאישים בתחומי התקשורת והפוליטיקה, מוענקת כיום לרבים, ויש המתארים זאת כ"הדמוקרטיה של הסלברטיס" ("Democratization of Celebrity") (Stark, 2003).

האיזון המשתנה של הפרטיות בתקשורת בלט בשלושת האירועים הבאים: מותה של הנסיכה דיאנה (31.8.1997), בפירוט האינטימי של היחסים בין קלינטון ולינסקי (Clinton-Lewinsky scandal) בשנת 1998, שפורסמה לראשונה בבלוג של מאט דראג' (Drudgereport.com) , והשינוי המשמעותי ביותר היה האפקט המצטבר של אירועי ה - 9/11 , (Westin 2003), שבה החל משבר אמון הציבור בתקשורת הממסדית והחלו להתרחב מאד מספרם של הבלוגים של העיתונאים.

משבר האמון בתקשורת הציבורית הביא לשינוי בטעמים של הצרכנים (Rhetors and Audiences) שהתבטא (Calvert:2000) בין היתר, באי שביעות רצון מהתקשורת כמתווכת וכמפרשת והדרישה הגוברת לאספקת מידע אותנטי וריאלי. צרכני התקשורת החלו לדרוש יותר ריגושים פלסטיים. כלומר העדיפו לראות את האירועים בשלבם הקריטי (Moment of Reckoning) על מנת שתינתן להם האפשרות להחליף חוויות ולהגביר את התחושה של השתלבות בעולם הסובב ובכך תגדל מנת חלקם במתרחש.

מעורבותו של הפרט במתרחש מתאפשרת גם בהגבה ישירה בכתיבה בבלוג ללא מתווכים מתחום התקשורת או/ו מתחומים אחרים. העיתונאים כותבי הבלוגים נוטשים את ההגבלות שמטילים עליהם העורכים והמו"לים ו/או מהטוקבקים הבלתי מחמיאים שגזרו עליו הקוראים: "...יום אחד זה קרה מבלי שנרגיש. משהו התחיל לכרסם במעמד שלנו. אף אחד כבר לא החשיב את הכתיבה שלנו יותר מדי. אנחנו, הכותבים האיכותיים, הרגשנו ברוח גבית נושבת בעורפינו. ... ("הבלוג האיכותי של גראפו מני").

מבחינה זו, הבלוג משמש כ"אתר מקלט". כדרך מילוט מסמכותו של עורך העיתון, פרופסור למדעי המחשב, המביע את מורת רוחו בבלוג שיצר. כך כתב:

"...העורך חתך בערך שני שלישים מהרשימה, העיף כמה משפטי מפתח, ואת התוצאה המרוטשת פרסם במדור "תגובות" בתור מכתב למערכת. זה פשוט הרוס אותי! איך הוא עשה לי את זה? מה פתאום הוא קורע לגזרים את הרשימה שלי? (שמעון שוקן 18.2.2005).

מלך קמבודיה לשעבר, סיהאנוק (Sihanouk), כותב בלוגים כ"אזרח ותיק נטול סמכויות רשמיות", ולכן הוא מרשה לעצמו לכתוב על נישואים חד-מיניים, על סחר בנשים, ועל הערצות למערבונים ואף על תחלואי השלטון.. (Farrel 2005).

הבלוגרית "זו ש" מחלקת אמנם מידע אישי לגולשים זרים לחלוטין אך היא עדין חוששת שהוריה יקראו את מה שהיא כותבת בגלוי על עצמה: "... היה עוצר אותי לדעת שההורים שלי קוראים אותי", (הדר 2004).

המשך המאמר, חלק ב'

בעלי העסקים כותבי הבלוגים מנסים להימלט ממערכות הפרסום המעיקות עליהם מבחינה כספית ...

"...Set up a free account at Blogger or other blog services, and you see right away that the cost of publishing has fallen practically to zero. Any dolt with a working computer and an Internet connection can become a blog publisher in the 10 minutes it takes to sign up..."(Business Week 2.5.2005)..

למרות הביקורת שתוארה לעיל ביחס למגבלות החופש של האינטרנט, לפיקוח המעמיק בה ולחדירה באמצעותה של גופים שונים לפרטיות היחיד, סימנים רבים מעידים על העמקת תפיסת החופש באינטרנט. תפיסה זו העצמה את האטרקטיביות של הבלוג כאמצעי לביטוי עצמי חופשי, ללא מגבלות ומורא. בנוסף, תפיסת החופש ברשת ניכרת לא רק בדברי הבלוגרים עצמם, אלא אף בתפיסותיהם של המגיבים לבלוגים, כפי שיובהר להלן.

תגובות

ברבים מהבלוגים הולכים ומתמסדים מנגנוני תגובה מתוחכמים, עד כי אורך חיי הבלוג (Blog Lifecycle) נקבע לא מעט ברייטינג התגובות. אך התגובה הווירטואלית (Virtual The Respond) בכלל, ובבלוגים בפרט, לא זכתה לתשומת לב מספקת בספרות. מחקרים הדגישו כיצד מהווה הבלוג מסגרת מקוונת להבעה עצמית אולם תשומת לב פחותה ניתנה למשמעות של האינטראקציה החברתית המתהווה בבלוג. עם הרחבת תפוצתם של הבלוגים נעשה נושא התגובות הפך למשמעותי, שכן המוטיבציה ליצירת הבלוג נבעה במידה רבה מהאינטראקציה החברתית שהיא עודדה. אלה כוללים את המגיבים הגלויים, הסמויים (הקוראים ולא מגיבים) וגם הדמיוניים (Imagined Audience) שעבורם לעיתים קרובות נכתב הבלוג¹³.

המחקר על אפיוניהם של "קהלי המגיבים" ("Audience Feedback") מוזנח ועדיין מצוי בתחילת דרכו. שמירה על תנועה מתמדת וסטטיסטיקה של לינקים מהותית לבלוגרים, ורבים אף נעזרים ב"מוני- תגובות" החשופים לקהל הקוראים, והמציגים באור חיובי את חשיפתו של הבלוג.

ביטוי לחשיבות המוענקת לתגובות מצוי בפרסומם של בלוגים נוסח "רשימות" הישראלית. "רשימות" ייצרה מעמד סגור בקרב הבלוגרים המוערכת, לדברם, על פי אמות מידה של כמות התגובות. תנאי הכניסה ל"רשימות" נקבע רק לבלוגרים שיודעים לכתוב באופן ש"יעניין" כפי שמציינים עורכיו:

".. קהל קוראים סקרן שמחפש תכנים איכותיים ומקוריים. הכוונה לעיתונאים, לאומנים, לאנשי אקדמיה, למדענים, לאנשי רוח, לאנשים בחזית התעשייה, לפעילים חברתיים ועוד..." (מתוך "מי יכול להצטרף" של "רשימות").

אולם מעקב אחר התגובות איננו מאפיין רק קבוצות אקסקלוסיביות נוסח "רשימות". הבלוגרים מצפים להערות של גולשים ושל בלוגרים אחרים¹⁴. באתרים שונים, מקומו של הבלוגר בהירארכיה הבלוגרים נקבעת על פי דברי הפרשנות והלינקים המפנים אל הבלוג שלו.

מיקוד הספרות ביוצרי הבלוגים, ולא בתגובות שעוררו הבלוגים עצמם, יצר פער בהבנת הפרשנות ליצירה ולמשיכה כלפיהם. אפילו מבחינה תיאורית, ניתן להתייחס לתגובה מבחינה כמותית, צורנית ואיכותית כמתואר להלן:

המשך המאמר, חלק ב'

- איכותי - הבעת דעה, הוספת דעה, שיכתוב, הטרה לקונית
- צורה - כנספח לפוסט (Trackback), או כבלוג תגובה נפרד.
- כמותי - כ"מונה תגובות" המשמש כמדד לרייטינג, אלא שחולשתו בולטת בכך שהוא אינו מבדיל בתגובות חוזרות של מגיבים מסוימים. קיימת השערה כי ניתן לתאר את כלל המגיבים לצורה של J-curve כלומר מספר קטן של מגיבים, מגיבים הרבה (AOIR: 2.5.2005)¹⁵.

שאלה נוספת שהספרות המחקרית לא דנה בה היא שאלת השפעת הבלוג על הזירה הציבורית. ניתן למצוא סימנים להשפעה זו כמו במקרה של [Pelfrey Becky](#)¹⁶ בה השפעת המגיבים איננה מתייחסת רק למערכת היחסים בין הכותב לבין קוראיו, אלא הפכה לסוגיה נורמטיבית לקביעת גבולות חופש הביטוי. במקרה נוסף הוא של "מרד מקוון" בבלוג אשר הוביל להתפטרותו של פיטר נאנוס (Nanos G. Peter), מנהל מעבדת הנשק הגרעיני הראשית של הממשל בארצות הברית ([Los Alamos National Laboratory](#))¹⁷, סוגיות המדגימות את חשיבות הנושא.

סיכום

מתוך התבוננות בשפע הבלוגים המוצעים בשוק הווירטואלי ועיון בספרות הסוקרת את פעילותם אנו רואים כי חשיפתם העצמית, תפיסת המימוש העצמי, החופש ווירטואלי והתגובות שלהם זכו הבלוגרים העמיקו את המניעים ליצירה ולעדכון הבלוגים שיצרו. הכתיבה ההמונית של הבלוגים יצרה שינוי מהפכני הן בערוצי הביטוי העצמי של מיליוני גולשים והן בתכנים המשוקים לציבור הרחב. כך, הפצתם היומיומית של יומנים אישיים ודיווחים מתוך פרספקטיבות סובייקטיביות מוצהרות על עניינים אקטואליים, עיצבו מחדש את השיח הציבורי והרחיבו את האפשרויות של ההשתתפות במרחב הציבורי. כך למשל, יכולים רבים להשתתף גם קבוצות שוליים וחסרי כוח פוליטי-אזרחי בחברה (כגון מיעוטים, ילדים ובני נוער או הומוסקסואלים). באופן פרדוכסלי, על אף שהבלוגים מהווים מסגרת להצגת ייצוגים עצמיים (בעיקר של פרטים, ולעתים של גופים), ניתן לראות כיצד החשיפה שהם מקנים והתגובות שאליהם הם חותרים הבלוגרים מביאים לחיזוק הזיקה שבין הפרט לחברה.

מקורות בעברית

1. אהרוני ר' וא' (2005) (עורכים) יומני לאה גולדברג. ת"א: ספריית הפועלים
2. איי פי (2005) מה העתיד של ה'פודקסטינג', מהפכת הרדיו העממי ברשת? ynet 18.07.05
3. אינדקס הבלוגים הישראלי
4. ארליכמן א' (2005) "עשה לך בלוג: איפה כדאי?" (ynet 15.10.2005)
5. בירנהק מ' (2003) "אתיקה עיתונאית ברשת: על הסדרה פרטית, חופש העיתונות, כוח ותחרות" פתו"ח 5: 173 - 214 .
6. בן דב י' (1998) "דימוי הרשת - אורגני מכני ודיגיטאלי", מדיה קמרה אובסקורה
7. בשור צ' (2003) "יום הכיפורים של האקדמיה הישראלית" נענע 06/07/2003
8. גולדמן ד' (2005) טוקבק למכירה ידיעות אחרונות מוסף שבת 23.12.2005
9. גור-זאב א' (???) "מודרניות, פוסט מודרניות וחינוך בישראל"
10. גרין דוד (2004) "המשכיות או חדשנות: על הטיפול הנפשי באינטרנט" האתר "פסיכולוגיה עברית",
11. גרין, ד' (2000) פרויד והטיפול הנפשי באינטרנט, 'נפש', רבעון לפסיכולוגיה, גיליון 4.
12. גראפו מ' (2003) איך דפקנו את הבלוגוספירה הישראלית העממית (20.5.2003)

13. גרניט ע' ולירון נ' (2000) קהילות וירטואליות: מבנה חברתי חדש? מגמות מ' גיליון 2 (מרס) 298-315
14. הומינר ד' (2004) "מחדר הטיפול אל החלל הווירטואלי". האתר "פסיכולוגיה עברית".
15. הכט י' (2003) "על גבולותיו של השיח הווירטואלי" "מגזין ברשת" (פברואר 2003).
16. יוסמן כ"ל (2005) "שפת הפקצות' בבלוגים", הכינוס ה-4 של האגודה הישראלית לחקר שפה וחברה (14.6.05)
17. טום זלר הבן (2005) "מהפכת בלוגים? על איזו מהפכה אתם מדברים?" הארץ 16/05/2005 (גוקר מדיה Media Gawke)
18. כספי א' (2005) "בלוגים ותקשורת" אוקטובר 2005
19. לבנון י' (2005) טכנולוגיית המידע ככלי קהילתי: ניתוח קהילה וירטואלית הפועלת בשדה מקומי
20. לייטסינגר מ' (2005) "המלך מתערטל ברשת" הארץ 29/05/2005
21. מור ג' (2005) "עזרה ראשונה נפשית: מעדיפים את הרשת על פני הטלפון" 27.05.05
22. מור ג' (2005) הבלוגים לא מאיימים על התקשורת 18.05.2005
23. מור ג' (2003) "אינטרנט 2" 18.05.03
24. מור ג' (2005) "אויבות האינטרנט" (20.11.05)
25. מור ג' (2005) נקודות חמות: עיתונות של גולשים - יש לזה עתיד? 27.12.05
26. משעני ד' (2005) "ספרים" של ערב סוכות תשס"ו, הארץ 17.10.2005
27. פרקול ש' (2004) "עסקי הבלוגים" מעריב עסקים, 14.12.2004
28. "סבתא חנה" (2005) הבלוג של סבתא חנה ברלין (07/12/2005)
29. סילי ק' (2005) "העיתונים המודפסים אינם מוכנים למות בשקט" (ניו יורק טיימס) 15/05/2005 הארץ
30. סמוחה ש' (2005)
31. "חדשות בפיג'מה" קפטן אינטרנט 29/11/05
32. קינן ע' (2005) שואה, זקנה, משפחה, בדידות 10/12/2005
33. רמתי מ' (2005) טעויות בשם חופש המידע קפטן אינטרנט 16.12.2005
34. ראסל ג' (2005) ריק ציבורי מסוכן גרדיאן הארץ 28/06/2005
35. רפאלי ש' "קהל משתתף"
36. רפפורט, ת' ואחרים (1995) "נוער ונעורים בחברה הישראלית" בתוך ח' פלום (עורך) מתבגרים בישראל. ת"א: רכס.
37. שווה קריאה
38. שפירא נ' (2005) "משמעות השימוש ברשת האינטרנט עבור אנשים זקנים בישראל" תזה למ"א בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה. שער המידע לגיל הזהב (01-08-2005)
39. שקד כ' (2004) האם יכולים אתרי בלוגים להחליף קהילות " Know2 ירחון ניהול הידע" גיליון 58, 1.6.2004
40. Ynet ארה"ב: צנזורה נגד בלוגים של חיילים (03.01.06)

References

1. Badger M. (2004) "Visual Blogs" Into the Blogosphere (University of Minnesota, Department of Rhetoric)
2. Barger J. (1999) [Weblog resources FAQ](#)
3. Baron, N. S. (2000) Alphabet to Email, London: Routledge.
4. Baron, N. S. (1998) Letters by phone or speech by other means: The linguistics of email. Language & Communication 18(2) 133-170.
5. Baudrillard, J. (1994) Simulacra and Simulation (S. F. Glaser, Trans.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

6. Bausch, P., et al. (2002) *We Blog: Publishing Online with Weblogs*. Indianapolis: Wiley.
7. Blanchard, A. (2004)
8. [Blogs as Virtual Communities](#): Identifying a Sense of Community in the Julie/Julia Project. Into the Blogosphere: Rhetoric, Community, and Culture of Weblogs, L. Gurak, S. Antonijevic, L. Johnson, C. Ratliff, and J. Reyman (Eds.).
9. [Blog](#)
10. [Blogger](#)
11. Blood, R. (2000) [Weblogs: A History and Perspective](#). Retrieved 31.12.2003, from
12. Bolter, J. D. (2001) *Writing Space*. London: Lawrence Erlbaum Associates.
13. Bowers C. & Stoller M. (2005) [The Emergence of the Progressive Blogosphere](#) New Politics Institute (10.8.2005) .
14. BROG [Weblog research on genre, gender, audience, and social networks](#)
15. Brooks, K., et al (2004) [Remediation, Genre, and Motivation: Key Concepts for Teaching with Weblogs](#) Blogosphere.
16. Browning, G., et al. (2000) (eds.) *Understanding Contemporary Society: Theories of the Present*. London: Sage.
17. Burg T.N. (2004) [BlogTalks](#)
18. Calvert, C. (2000). *Voyeur Nation: Media, Privacy, and Peering in Modern Culture*. Boulder, Colorado: Westview Press.
19. Clark, J. (2005) "[Deconstructing 'You've Got Blog'](#)", In Rebecca Blood (Ed.) *"We've Got Blog: How Weblogs Are Changing Our Culture"*, Perseus Publishing.
20. Cornfield M. et al (2005)
21. "[BUZZ, BLOGS, AND BEYOND](#): The Internet and the National Discourse in the Fall of 2004" PEW.
22. Crystal, D. (2001) *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge UP.
23. Cyber Journalist (2003) [A Bloggers' Code of Ethics](#)
24. Danet, B. (2001) *Cyberplay: Communicating Online*. Oxford: Berg,
25. Dearstyne B. W. (2005) *Blogs: The New Information Revolution?* The Information Management Journal 39(5)38-43
26. Desch, X. K. (2000) *Covering the Peep Hole: The American Culture of Voyeurism and the First Amendment in the Wake of Wilson v. Layne*, 24 RUTGERS L. REC. 6 (May 10, 2000)
27. Deutsche Welle "[BEST WEBLOG 2005](#)"
28. Deuze, M. (2003) *The web and its journalism: considering the consequences of different types of newsmedia online*, *New Media & Society*, 5(2)203-230.
29. Downes, S. (2004) "Educational Blogging " *Educause Review Magazine*. 39(5)14-26. Accessed February 20, 2005.
30. Dugage M. (2004) "[Can blogging replace communities of practice?](#)" Knowledgeboard
31. Elbow P. (1999) *In Defense of Private Writing: Consequences for Theory and Research*. *Written Communication*, 16(2) 139-170.
32. Farrel F. (2005) [Cambodian man is King of the Blogs](#). *The Inquirer* (5.6.05)

33. Fliss B. (2003) [The Language of Email](#)
34. Florida R (2005) *The Flight of the Creative Class*, Harper Business,
35. Foucault, M. (1988) *Technologies of the Self*. In L. H. Martin, H. Gutman & P. H. Hutton (Eds.), *Technologies of the Self: A Seminar with Michel Foucault* :16-49. Amherst, MA: University of Massachusetts Press, Amherst.
36. Gallo J. (2004) "[Weblog Journalism: Between Infiltration and Integration](#)", (retrieved on 10.11. 2005) Northwestern University.
37. Garfunkel J. (2005) [Bloggers from the A-List to the Z-List](#). Civilities (21.5.2005)
38. Giddens, A. (1991) *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
39. Gleason G. (2003) [This is Not a Blog](#).
40. Goth G. (2005) [Who-and Where-Are the New Media Gatekeepers?](#) IEEE DS Online Exclusive Content 6(7)
41. Harrison, S. (2000) "Maintaining the Virtual Community: use of politeness strategies in an email discussion group" *Words on Web: Computer Mediated Communication* eds. Lyn Pemberton and Simon Shurville. Exeter: Intellect
42. Hawkins J. (2006) [The Blogosphere Power Rankings: The Most Popular Political Blogs On The Net](#). (6.1.2006).
43. Herring S.C & Scheidt, L.A., et al (2005) [Weblogs as a bridging genre](#). *Information, Technology & People*, 18(2), 142-171.
44. Herring S.C, & Kouper I. et al. (2004) '[Women and Children Last: The Discursive Construction of Weblogs](#)', *Into the Blogosphere*.
45. Herring, S.C & Scheidt, L.A., et al (2004) *Bridging the gap: A genre analysis of weblogs*. *Proceedings of the Thirty-seventh Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS-37)*. Los Alamitos: IEEE Press.
46. Herzog S.(2004) [An Annotated Bibliography on Weblogs and Blogging](#), BlogBib Eastern Connecticut State University
47. Hewitt H. (2004) [Rise of the Milblogs](#) IEEE Distributed Systems Online, 12.3.2004
48. Hourihan, M. (2002) "[What We're Doing When We Blog](#)" *Web DevCente*".(13.6.2002) Retrieved (31.12.2003)
49. [Into the Blogosphere](#)
50. Kairos [Seminar in Classical Rhetoric](#)
51. Kairosnews [A Weblog for Discussing Rhetoric, Technology and Pedagogy](#)
52. Kennedy, H. (2003) 'Technobiography: researching lives, online and off', *Biography*, 26: (1)120-139.
53. Kerbel, M. R. & Bloom J. D. (2005). "[Blog for America and Civic Involvement](#)" *Press/Politics* 10 (4): 3-27.
54. LeRoy J.(2005) (Blog) [Convergence and Procreation](#)
55. Levy S. (2002) "[Living in the Blog-osphere](#)" 42-45, *Newsweek* (19.08.02)
56. LS Blogs Directory and Search Engine for Bloggers.
57. Mallia J. (2005) "[U.S. curbs soldiers blogs](#)" *Newsday*.
58. Mallia J. (2006) U.S. military 'shuts down' soldiers' blogs
59. Matheson, D. (2001)

60. News weblogs: [An invitation to abandon the craft?](#) Paper presented at the COST-A20 Conference .New Media and Old Media., 21-22 June 2002,
61. McNeill, L. (2003) Teaching an old genre new tricks: The diary on the Internet. *Biography: An Interdisciplinary Quarterly*, 26, 24 - 48.
62. Mernit S. (2005) [RSS Providers Analyze Newspapers' Opportunities](#)
63. Miller C. R. & Shepherd D. (2004) Blogging as Social Action: [A Genre Analysis of the Weblog](#) In L. Gurak (Ed.), *Into the Blogosphere: Rhetoric, Community, and the Culture of Weblogs*
64. Miller C. R. et al. (2004) Genre Analysis of the Weblog. *Into the Blogosphere*
65. Moran C. (2001) "Public and Private Writing in the Information Age." in *Public Works: Student Writing as Public Text*. Ed. Emily J. Isaacs and Phoebe Jackson. Portsmouth NH: Boynton/Cook Heinemann,. 35-43.
66. Mortensen, T., & Walker, J. (2002) [Blogging thoughts: Personal publication as an online research tool](#). In (Ed). Morrison A., (249- 279), *Researching ICTs in Context*, InterMedia Report, Oslo.
67. Oravec J. A. (2002) Bookmaking the World: Weblog Applications in Education *Journal of Adolescent & Adult Literacy* 45(7)616-621
68. Orlowski, A. (2003). [Most bloggers "are teenage girls"](#) - survey. *The Register*, May 30.
69. PEW (2.1.2005) [The State of Blogging](#)
70. PEW (29.2.2004) [Content Creation Online](#)
71. PEW (5.5.2005) [New data on blogs and blogging](#)
72. PEW (7.4.2004) [Faith Online](#)
73. PEW (9.1.2005) [The Future of the Internet](#)
74. PEW (25.1.2006) [The Strength of Internet Ties](#)
75. Powazek, D. M. (2002) What the Hell Is a Weblog and Why Won't They Leave Me Alone? In J. Rodzvilla (Ed.), *We've Got Blog: How Weblogs Are Changing Our Culture* (pp. 3-6). Cambridge, MA: Perseus Publishing.
76. Rak J. (2005) The Digital Queer: Weblogs and Internet Identity. *Biography* 28(1)166-182
77. Reed, A. (2005) ['My blog is me': texts and persons in UK online journal culture \(and anthropology\)](#) . *Ethnos*: 70(2) 220-242 (June)
78. Reporters Without Borders (2005) [Handbook for bloggers and cyber-dissidents](#)
79. Scheidt L. A. (2006) [Adolescent Diary Weblogs and the Unseen Audience](#). In Buckingham, David, Willett, Rebekah (Eds.), *Digital Generations: Children, Young People and New Media*. London: Lawrence Erlbaum.
80. Schiano, D. et al. (2004) Blogging by the Rest of Us. *Proceedings of Conference on Human Factors and Computing Systems (CHI 2004)*. Vienna: ACM, April 24-29, 2004. Short paper on blog types, genres and styles, general information
81. Schryer, C. F. (1993) Records as Genre. *Written Communication* (10)200-234.
82. Stark, M. (2003) You, Me, Celebrity. *Brandweek*, 44:17-19. (26.5).
83. Stauffer, T. (2002) *Blog On: The Essential Guide to Building Dynamic Weblogs*. New York: McGraw-Hill/Osborne
84. Surowiecki J. (2004) *The Wisdom of Crowds*. Bantam Dell Pub Group

85. Terdiman D.(2004) Podcasts: [New Twist on Net Audio](#), Wired (8.10.2004)
86. Trafford P. (2005) [Mobile Blogs, Personal Reflections and Learning Environments](#) Ariadne 44: (30 July 2005)
87. Turkle S. (2002) [Whither Psychoanalysis in a Computer Culture?](#) (24.10.2002) kurzweilAI.net
88. "Whither Psychoanalysis in the Computer Culture." Bulletin of the Freud Museum, 1/2002.
89. Van House N. A. (2004) Weblogs: Credibility and Collaboration in an Online World. Paper prepared for CSCW Workshop on Trust, October, (workshop was cancelled). Weblogs: Credibility and Collaboration in an Online World
90. Wadham R. L. (2004) Library Blogs. Library Mosaics , November/December : 21
91. Walker, J. (2005) Weblog in Routledge Encyclopedia of Narrative Theory, Herman D. (Ed. et al.), London: Routledge.
92. Westin A.F. (2003) [Social & Political Dimensions of Privacy](#), *Journal of Social Issues*, 59(2) 293-299
93. Whatis.com. (2003) [Weblog](#) (30.3.2003).
94. Yates, S. J. (1996) "Oral and Written Linguistic Aspects of Computer Conferencing" *Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social and Cross-Cultural Perspectives*. Ed. Susan C. Herring. Amsterdam: John Benjamins.

הערות שוליים

1. קטעי וידאו, בצילי מוסיקה, בתמונות ובצילומים, בעושר הרב של הפונטים, בהדבקה מגוונת של טקסטים, בגראפיים ובטבלאות ואף משלבים משוב המונה בין היתר, את מספר התגובות.
2. פיטר אלבו (Elbow 2001) מבדיל בין שני סוגי כתיבה חופשיים האחד פרטי ("for self writing") והשני ציבורי ("sharing with others"). הכתיבה הפרטית אינה מיועדת לקריאה לאחרים, קריאה המאפשרת לבחור את המילים של עצמך והמחשבות ולא לחשוש לתגובות של אחרים.

.3

2005 Deutsche Welle International Weblog Awards

4. על פי מחקר (PEW 16.5.2005) התברר כי קימת התאמה די גדולה בין הנושאים שעלו לדין בתקשורת המסורתית לבין הנושאים שנידונו בבלוגים..

.5

Blogs get people excited. Or else they disturb and worry them. Some people distrust them. Others see them as the vanguard of a new information revolution. Because they allow and encourage ordinary people to speak up, they're tremendous tools of freedom of expression. Bloggers are often the only real journalists in countries where the mainstream media is censored or under pressure. Only they provide independent news, at the risk of displeasing the government and sometimes courting arrest (Reporters Without Borders::2005)

Blogs get people excited. Or else they disturb and worry them. Some people distrust them. Others see them as the vanguard of a new information revolution. Because they allow and encourage ordinary people to speak up, they're tremendous tools of freedom of expression. Bloggers are often the only real journalists in countries where the mainstream media is censored or under pressure. Only they provide independent

- news, at the risk of displeasing the government and sometimes courting arrest (Reporters Without Borders::2005).
6. המחקר על מידת השפעתם בתוך הקול הציבורי עדין בתחילתו (Cornfield 2005). על פי מחקר של אוניברסיטת קונטיקט מתברר כי שמונה מתוך 10 עיתונאים קוראים בלוגים וכי הבלוגים משפיעים יותר על התקשורת עצמה מאשר על הציבור הרחב.
7. ...הבחירה של "רשימות" בכותבים היא על פי אישיותם והישגי העבר שלהם ולא על פי התרומה לקהילה המקוונת באתר (רכיב זניח במודל של הפרויקט). על אף ש"רשימות" הוא פרויקט אינטרנטי מובהק, יש בו משהו זר לרשת המבטא כמיהה מובנת ואנושית של יוצריו, לעשות סדר בכל "הבלגן" הזה של האינטרנט ולפעול בתוך חממה שמורה היטב (ראוי לציין כי גולשים יכולים להגיב לקטעים המתפרסמים באתר, בעוד הכותבים יכולים גם לחסום אפשרות זו). צריך לספר להם שהאליטות הישנות מתו. האינטרנט נולד בכאוס וימות בכאוס וסדר לא יהיה עוד (גל מור 14.05.03)
8. מיכאל הנדלזץ במאמרו על "החתול הקדמון הגלובלי", השווה את החתול הביתי למחשב וכך כתב "...גם החתול דורש טיפול מינימאלי, וכמו החתול, גם המחשב מעניק לך את ההרגשה שחייך בלעדיו אינם חיים. המחשב, ממש כמו החתול, מוכיח שוב ושוב שהוא אוהב להלך הדרכים משלו. הוא משתף פעולה תוך כדי גרגור שקט של הסכמה עד לאותו רגע שבו משהו אחר עולה בדעתו, ואז אתה יכול לילל כמה שאתה רוצה. בעצם, הבעיה היחידה היא שאי אפשר לשלוח אי-מייל מחתול... (הארץ 27.1.2005).
9. בוגר אוניברסיטת בר-אילן במדעי המחשב וספרות משווה וכיום מתכנן ומפתח מערכות מחשב למוסדות פיננסיים ובזמנו הפנוי כותב בלוגים לזירה הציבורית.
10. ה"פקצות" פיתחו שפת בלוג משלהן המשלבת אותיות, ספרות וסימנים אחרים על מנת ליצור פונט עברי ייחודי, למשל במשפט "אני פצצה פגזית ומושלמת" יכול להיכתב כך: "%9גז^ת 33פ33%". נושאי הבלוגים הם בין היתר, בילויים, יחסים, תקשורת, צרכנות ומותגים. הצבעים המלווים את ההתכתבות הם גווני הורוד המשולבים בתמונות זוהרות ובדימויים קיטשיים (וייסמן 2004, וייסמן 2005).
11. the weblog seems popular because the viewer knows that something changes every day, there is a personal (rather than bland commercial) point-of-view, and, on some sites, there is an opportunity to collaborate or respond with the Web site and its participants (Whatis.com 2003)
12. על תרומתו של הבלוג העסקי ניתן גם ללמוד מהכתבה "עסקי הבלוגים" של שרית פרקול (מעריב עסקים, 14.12.2004) המתבסס על הכתבה Your Guide to Corporate Blogging, המופיעה באתר <http://www.corporateblogging.info>
13. לכאורה, קהל הקוראים של בלוגים עיתונאיים הם הציבור הרחב אולם התברר כי קהל הקוראים הם ציבור העיתונאים והמסקנה היא כי הבלוגים משפיעים יותר על התקשורת מאשר על הציבור הרחב (Cornfield 2005).
14. לעיתים אף מתבטא מתח בין הנטייה לקבל הערות ממספר רב של גולשים לבין השאיפה לקבל תגובות ממספר קטן של גולשים נאמנים.
15. Barry Wellman wellman@chass.utoronto.ca 2.5.2005
Re the "imagined audience" of bloggers, "reader response" research in literature, etc. has dealt with this since pre-internet times. However, given that most blogs make audience feedback easy, there may well be some differences with blogs. My hunch is that blog-audience response is the usual reverse J-curve: a few people respond a lot. Hence bloggers may be mistaken as to who their audiences are if they only pay attention to their relatively few feedbackers. Never did any research on this.

המשך המאמר, חלק ב'

16. המורה בקי פלפרי (Becky Pelfrey) בת 38 מטקסס נאלצה להתפטר מתפקידה כמורה בבית ספר ארלינגטון (Arlington) לאחר שגילו שהיא כתבה בלוג מלא הערות מזלזלות כלפי תלמידי כיתה וכן הביאה תיאורים מיניים וקישורים לאתרי סקס (Press Associated 16.10.2005).
17. מרד מקוון שהתפשט בקרב מדענים ומהנדסים בלוס אלמוס, מעבדת הנשק הגרעיני הראשית של הממשל בארצות הברית (Los Alamos National Laboratory), הביא לסיום עבודתו של מנהל המעבדה, פיטר נאנוס (G. Peter Nanos). מעבדת לוס אלמוס שוכנת במקום מבודד בהרי ניו מקסיקו ועובדיה נדרשים לשמור על סודיות ברמה הפדראלית הגבוהה ביותר. עשרות מסרים רוויי לעג וגינויים פורסמו בבלוג (LANL: The Real Story) של עובדי המעבדה. מאז עלייתו של הבלוג בתחילת 2005 נרשמו בו יותר מ-100 אלף ביקורים ויותר מ-5,000 תגובות במגוון נושאים. אולם רבים ממשתתפי הבלוג מתחו ביקורת על הוראה שהוציא נאנוס שבעקבותיה נסגרו רוב מחלקות המעבדה. העילה להוראה הייתה, לדברי נאנוס, הפרות בוטות של תקנות הבטיחות והביטחון (וואלה 8.5.2005). אבל היו גם דעות שכנגד להנהגת המרד המקוון כמו הבלוג האנונימי הבא:
- "...I believe this blog has done serious damage to the national opinion of LANL by giving a small group of whiners, crybabies, and losers the "voice of LANL". You all should be ashamed of yourselves...# posted by Anonymous : 1.5.2005

אודות

ד"ר יעקב הכט הינו חוקר עצמאי בנושאים הקשורים לתרבות הדיגיטאלית